

Til den administrative styregruppe

**REGION MIDTJYLLAND**

Under dannelse

Tingvej 15  
8800 Viborg

Dato: 11. oktober

Sagsbehandler: Lone Ring Madsen

Tlf.: 8728 4018

E-mail: lrm@rm.dk

Journalnr.: 1-35-4-06

## **Dyre enkeltforanstaltninger på det sociale område**

### **1. Indledning**

På det sociale område er der brugere, som i dag tilbydes meget dyre enkeltforanstaltninger, da de af forskellige årsager ikke har mulighed for at benytte de øvrige tilbud på området. I forbindelse med Rammeaftale 2007 har de 19 kommuner og Region Midtjylland aftalt at udarbejde en analyse af de dyre enkeltforanstaltninger.

Med dette notat er det ønsket at skabe et overblik over omfanget af de dyre enkeltforanstaltninger, omkostningerne samt hvilke typer af tilbud, der ydes. Analysen skal dermed danne grundlag for en drøftelse og efterfølgende vurdering af, hvorvidt indsatsen overfor brugerne kan tilrettelægges mere hensigtsmæssigt – både ud fra en faglig og en økonomisk betragtning.

Inden de dyre enkeltforanstaltninger og deres karakteristika præsenteres, indeholder notatet en definition af de dyre enkeltforanstaltninger, en gennemgang af tilvejebringelsen af datagrundlaget og præmisserne herfor, samt en beskrivelse af den anvendte fremgangsmåde.

Sammenfattende viser analysen at:

- ❖ På baggrund af det indsamlede datamateriale er der 30 dyre enkeltforanstaltninger på børn- og ungeområdet. Flertallet af disse er oprettet i tilknytning til en døgninstitution eller et opholdssted. Enkeltforanstaltningerne har oftest baggrund i at brugerne har kombinationer af flere handicap og lidelser og er udadreagerende.
- ❖ På voksenområdet er flertallet af de 154 dyre enkeltforanstaltninger handicaphjælperordninger og hjemmehjælps/hjemmesygeplejeordninger. Foranstaltningerne under handicaphjælperordningen etableres til brugere med meget svære handicap og stort hjælpebehov. Store dele af disse har et aktivt, uadvendt liv og bor i eget hjem. Hjemmehjælps/hjemmesygeplejeordninger

etableres til brugere med meget stort behov for hjælp, pleje og omsorg både i eget hjem og i boformer.

- ❖ Ca. 6 % af de dyre enkeltforanstaltninger på voksenområdet er i tilknytning til døgninstitutioner eller opholdssteder. Det er karakteristisk for disse foranstaltninger, at brugerne har en kombination af flere handicap og lidelser og at de er udadreagerende.

## **2. Definition af dyre enkeltforanstaltninger**

Dyre enkeltforanstaltninger defineres ved, at den samlede årlige omkostning for tilbuddet overstiger 1 mio. kroner. For tilbud på opholdssteder eller døgninstitutioner gælder det endvidere, at taksten (og dermed omkostningen) skal afvige fra den normale takst på opholdsstedet eller institutionen.

Det har den konsekvens, at et tilbud ikke er en dyr enkeltforanstaltning blot fordi den overstiger 1 mio. kroner. Der skal altså også være tale om, at brugeren modtager et tilbud der er "noget ud over det sædvanlige".

## **3. Tilvejebringelse af datagrundlag**

I oversigten indgår som udgangspunkt såvel medfinansieringssager som anbringelser på amternes egne institutioner eller institutioner der er indgået driftsoverenskomst med. Oplysningerne er indhentet fra de nuværende amter, hvis geografiske område helt eller delvist overgår til Region Midtjylland den 1/1-2007. Det betyder, at analysen kun omhandler tilbud, der er beliggende i Region Midtjyllands geografiske område.

### **3.1 Indsamling af data**

Der er indhentet udtræk fra afregningssystemet fra Århus, Viborg og Ringkøbing Amter på tilbud, der årligt overstiger 1 mio. kroner. Det var ikke muligt at lave tilsvarende udtræk fra Vejle Amt, hvorfor oplysningerne for dette amts vedkommende er indsamlet via samtale med en sagsbehandler med konkret kendskab til de geografiske områder i det nuværende Vejle Amt, som efter 1/1-2007 indgår i Region Midtjylland. I udtrækket fra Viborg Amt er tilbud i de kommuner, der overgår til Region Nordjylland, frasorteret efterfølgende.

Udtrækkene er baseret på Viborg, Århus og Ringkøbing Amters juli-afregning, og årssomkostningerne er dermed beregnet på baggrund af de respektive døgn- eller månedssomkostninger. Oplysningerne om omkostningerne fra Vejle Amt stammer også fra dette afregningstidspunkt. Dermed foreligger et 'øjebliksbillede' af de årlige omkostninger, som de så ud ved slutningen af juli måned.

Det betyder, at tilbud, der netop blev anvendt i juli og som har en månedlig omkostning på minimum 1/12 mio. kroner, indgår i udtrækkene. Det sker på trods af, at

brugeren måske ikke modtager dette tilbud på årsbasis eller i så lang en periode der gør, at omkostningen samlet set overstiger 1 mio. kroner. De medarbejdere i de nuværende amter, der har lavet udtrækkene har dog været opmærksomme på denne problematik, og i de tilfælde hvor inddragelsen af et sådan tilbud har været åbenlyst misvisende, er dette fjernet fra udtrækket. Det drejer sig f.eks. om visse aflastningspladser og klubtilbud for børn og unge, der ikke anvendes af enkeltpersoner i et omfang der gør, at de er relevante i analysen.

På samme måde kan der mangle tilbud, som samlet set overstiger 1 mio. kroner, men som ikke har været givet i netop juli. Med henblik på at kontrollere omfanget af denne usikkerhed, er der rekvireret tilsvarende udtræk baseret på april-udregningen fra Århus Amt. Her viste der sig kun marginale forskelle, der ikke for alvor forandrer det samlede billede.

### **3.2 Efterbearbejdning af data**

Med henblik på at præcisere data i forhold til definitionen af de dyre enkeltforanstaltninger, er der efterfølgende foretaget en sortering i data. Det drejer sig først og fremmest foranstaltningerne på de amtslige institutioner, og de institutioner, som amterne har indgået driftsoverenskomst med.

Her er årsomkostningerne sammenholdt med oplysninger om normaltaksten for det enkelte tilbud på den enkelte institution. Samtidig er det sket i dialog med sagsbehandlere og konsulenter i de respektive amter, som har bidraget med viden om det enkelte tilbud og den enkelte institution.<sup>1</sup>

Her skal det bemærkes, at en tilbud med tilknytning til række institutioner frasorteres på baggrund af det definatoriske krav om afvigelse fra normaltaksten. Appendiks 1 viser en oversigt over eksempler på frasorterede tilbud, samt en kort beskrivelse af tilbuddet, der også tilkendegiver baggrunden for at normaltaksten overstiger 1 mio. kroner. Der er fortrinsvis tale om tilbud til meget svært fysisk/psykisk handicappede, hjerneskadede samt skærmede/sikrede enheder.

Derudover er tilbud, som gives ved institutioner uden for Region Midtjyllands geografiske område frasorteret. Det drejer sig i alt om 40 tilbud.<sup>2</sup> Herunder 8 anbringelser på Den sikrede institution, Kofoedsminde i nuværende Storstrøms Amt. Den er landets eneste sikrede institution til udviklingshæmmede, der er idømt anbringelse i

---

<sup>1</sup> Efterbearbejdningen og den efterfølgende gennemgang af foranstaltningerne for dele af målgruppen børn og unge er baseret på en analyse af enkeltforanstaltninger udarbejdet af Driftsområdet for Børn og Unge i Århus Amt.

<sup>2</sup> Tilbud beliggende i den kommende Region Nordjylland: 20, kommende Region Syddanmark: 11 og den kommende Region Sjælland: 9.

en sikret afdeling. Det skal understreges, at der her ikke er foretaget en sortering i henhold til kravet om afvigelse fra normaltaksten.

#### 4. De dyre enkeltforanstaltninger

De dyre enkeltforanstaltninger er her opdelt i henholdsvis børn og unge og voksne. Under målgrupperne indgår således også psykiatri. Gennemgangen giver et overblik over omfanget, typen af tilbud, årsomkostningen samt baggrunden for den valgte foranstaltning.

Variationen i detaljeringsgrad skyldes, at der er forskel på i hvilket omfang det er muligt, at klarlægge baggrunden for den valgte foranstaltning, idet det også har haft indflydelse på i hvilket omfang sagsbehandlere og konsulenter i amterne har kunnet bidrage med information.

##### 4.1 Børn og Unge

På baggrund af det foreliggende datamateriale er omfanget af de dyre enkeltforanstaltninger for målgruppen børn og unge 30.

Som det fremgår af tabel 1 nedenfor er tilbuddene fortrinsvis placeret i tilknytning til en døgninstitution eller opholdssted, hvor tilbuddet er udvidet med ekstra ydelser i forhold til det tilbud, der gives indenfor normaltaksten. Dog er 5 ud af de 30 døgnophold hos plejefamilier, mens to får støtte i egen bolig.<sup>3</sup>

**Tabel 1: Dyre enkeltforanstaltninger – Børn og Unge**

<b>Foranstaltning</b>	I tilknytning til døgninstitution	I tilknytning til opholdssted	Døgnophold hos plejefamilie	Andet
<b>Antal</b>	19	4	5	2

Som det fremgår af tabel 2 er årsomkostningen i gennemsnit 1.99 mio. kroner. Den mest omkostningstunge enkeltforanstaltning beløber sig til 4.35 mio. kroner og den mindst omkostningstunge koster årligt 1.01 mio. kroner.

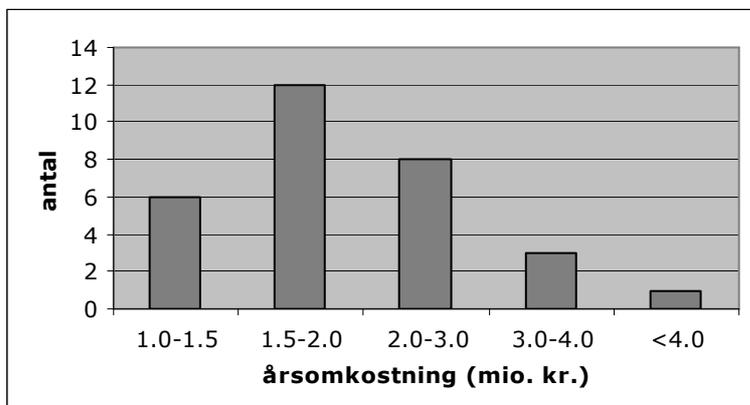
**Tabel 2: Årsomkostning (mio. kroner)**

<b>Samlet</b>	<b>Gennemsnit</b>	<b>Højeste</b>	<b>Laveste</b>
59.7	1.99	4.35	1.01

Figur 1 viser enkeltforanstaltningerne opdelt på årsomkostning. Flertallet af enkeltforanstaltningerne koster mellem 1.5 og 2.0 mio. kroner, mens 40 % af foranstaltningerne har en årlig omkostning på mere end 2 mio. kroner.

<sup>3</sup> Derudover modtages aflastningstilbud, som ikke indgår i denne analyse.

**Figur 1: Fordeling på omkostning**



De dyre enkeltforanstaltninger i målgruppen børn og unge finder fortrinsvis baggrund i:

- ❖ massive sociale og adfærdsmæssige vanskeligheder for en stor dels vedkommende med tendens til udadreagerende og voldsom adfærd (nogle få i et sådan omfang, at de ikke på nogen måde kan indgå i sociale relationer).
- ❖ svære psykiatriske lidelser herunder skizofreni og dysfunktioner i hjernen.
- ❖ nedsat fysisk og/eller psykisk funktionsevne - ofte med en psykiatrisk overbygning.

Det er endvidere karakteristisk at enkeltmandsforanstaltningen er kommet i stand fordi brugeren ofte har en kombination af flere handicaps og lidelser. Derfor har de også et ekstra behov for såvel hjælp, omsorg, pleje og pædagogisk støtte som opsyn og overvågning.

#### 4.2 Voksne

På baggrund af det foreliggende datamateriale er omfanget af dyre enkeltforanstaltninger for målgruppen voksne samlet set 154.

**Tabel 3: Dyre enkeltforanstaltninger - voksne**

Foranstaltning	I tilknytning til døgning	I tilknytning til opholdssted	Handicap-hjælperordning	Hjemmehjælps/hjemmesygepleje-ordning
<b>Antal</b>	5	4	102	43

Som det fremgår af tabel 3 udgør handicap-hjælperordninger og hjemmehjælps/hjemmesygeplejeordninger klart flertallet, idet de tegner sig for ca. 94 % af de dyre enkeltforanstaltninger på det sociale område. De øvrige ca. 6 % er dyre enkeltforanstaltninger i tilknytning til en døgning eller et opholdssted, som der er indgået driftsoverenskomst med.

#### 4.2.1 Enkeltforanstaltninger tilknyttet døgninstitution eller opholdssted

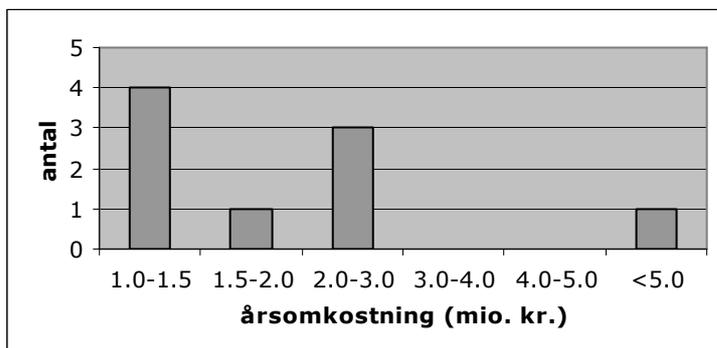
Som det fremgår af tabel 4 er gennemsnitsomkostningerne for enkeltforanstaltningerne tilknyttet en døgninstitution eller et opholdssted 2.10 mio. kroner. Den dyreste foranstaltning beløber sig til 5.11 mio. kroner, mens den laveste årlige omkostning er 1.11 mio. kroner.

**Tabel 4: Årsomkostning for enkeltforanstaltninger tilknyttet døgninstitution eller opholdssted (mio. kroner)**

Samlet	Gennemsnit	Højeste	Laveste
18.9	2.10	5.11	1.11

Figur 2 viser enkeltforanstaltningerne fordelt på omkostningerne. Flertallet af foranstaltningerne koster mellem 1.0 og 1.5 mio. kroner. Én enkeltforanstaltning beløber sig til mere end 5 mio. kroner. Der er tale om foranstaltning til en person med kombinationer af flere handicaps og lidelser.<sup>4</sup>

**Figur 2: Fordeling på omkostning**



Det er karakteristisk for de enkeltforanstaltninger, der er oprettet i tilknytning til en døgninstitution eller et opholdssted, at brugerne

- ❖ tidligere har skabt problemer – f.eks. i form af personaleflugt - på deres hidtidige opholdssted(er).
- ❖ har en kombination af flere lidelser.
- ❖ ikke er i stand til at indgå i sociale relationer.
- ❖ er udadreagerende og/eller selvskadende.

Baggrunden for, at der er etableret enkeltforanstaltninger er således, at brugerne har behov for konstant overvågning, hjælp, pleje, omsorg og pædagogisk støtte. Der er endvidere en tendens til at brugerne er ganske fysisk aktive, hvilket blot forstær-

<sup>4</sup> Herudover skal det bemærkes at enkeltforanstaltningsprojekter med tilknytning til især Sødisebakke og Sølund anvendes af brugere fra alle dele af landet. Disse indgår ikke i denne analyse.

ker dette behov. I forlængelse af disse karakteristika skal det understreges, at også flere af de 'frasorterede' institutioner (se appendiks 1) har brugere med de samme særkender. For disse institutioner gælder det, at tilbuddet er så 'standardiseret', at det har en normaltakst (over 1 mio. kroner).

#### 4.2.2 Handicaphjælperordninger og hjemmehjælps/hjemmesygeplejeordninger

Som det fremgår af tabel 5 er den gennemsnitlige omkostning for handicaphjælperordningerne 1.32 mio. kroner. Den dyreste foranstaltning beløber sig til 1.94 mio. kroner, mens den laveste årlige omkostning er 1.01.

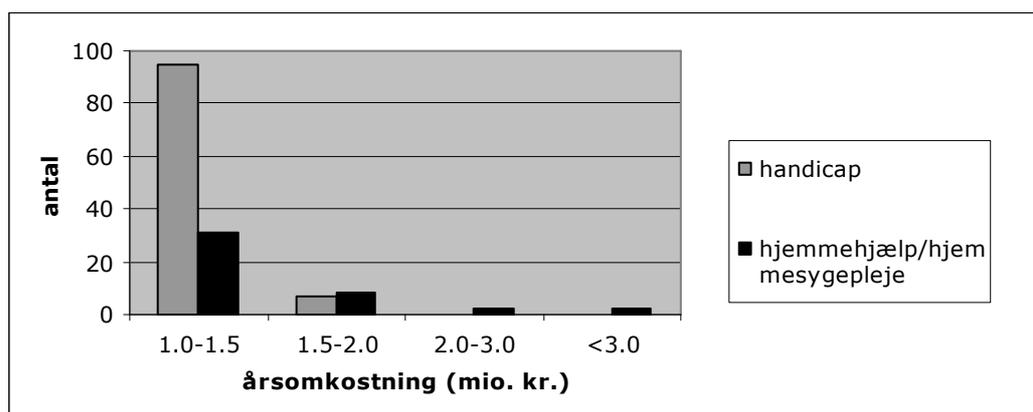
Den gennemsnitlige omkostning for hjemmehjælps/hjemmesygeplejeordningerne er 1.48 mio. kroner. Den dyreste foranstaltning beløber sig til 3.63 mio. kroner, mens den laveste omkostning er 1.001 mio. kroner.

**Tabel 5: Årsomkostning handicaphjælperordning og hjemmehjælpsordning(mio. kroner)**

	Samlet	Gennemsnit	Højeste	Laveste
Handicaphjælperordning	135.0	1.32	1.94	1.01
Hjemmehjælp/hjemmesygeplejeordning	63.5	1.48	3.63	1.001

Figur 3 nedenfor viser enkeltforanstaltningerne opdelt på årsomkostning. Hovedparten af enkeltforanstaltningerne koster mellem 1.0 og 1.5 mio. kroner, mens en lille del af hjemmehjælp/hjemmesygeplejeordningerne koster over 2 mio. kroner.

**Figur 3: Fordeling på omkostning**



Baggrunden for de dyre enkeltforanstaltninger, der er handicap- og hjemmehjælps/hjemmesygeplejeordninger, er overordnet set følgende handicap, lidelse eller problematik:

- ❖ Svær muskelsvind
- ❖ Svær sclerose

- ❖ Svær cerebral parese
- ❖ Senhjerneskode
- ❖ Autisme (ofte i kombination med svære adfærdsproblemer)
- ❖ Ude af stand til at indgå i sociale relationer

Det er karakteristisk, at der er tale om kombinationshandicap eller meget svære handicap, hvorfor brugeren har brug for hjælp, pædagogisk støtte, pleje og/eller omsorg døgnet rundt.

Som oftest bor brugerne, der er under handicaphjælperordningen, i eget hjem. Samtidig fører mange af dem et aktivt og udadvendt liv, hvorfor deres hjælpebehov er stort. Der kan overordnet set identificeres tre typer af brugere under handicaphjælperordningen:

- ❖ brugere, der ikke kan indgå i sociale relationer (udgør en lille del).
- ❖ brugere, der modtager hjælp i eget hjem, da de bor med familie.
- ❖ "almindelige" brugere med stort behov for hjælp, støtte, pleje og omsorg (udgør den største del).

På baggrund af datamaterialet er det ikke muligt at tilkendegive antallet indenfor hver gruppe.

Brugerne under hjemmehjælps/hjemmesygeplejeordningen kan også bo i eget hjem, men en del bor i boformer eller almene boliger, hvor de modtager hjemmehjælp i et sådan omfang, at ordningen kan karakteriseres som en dyr enkeltforanstaltning.